

Rinze Ijbema - Lucas 24, 50-53.

[1] Hoe kun je blij zijn met hemelvaart?

[2] Toen mijn vader in 1998 overleed, reageerden we zoals iedereen reageert als iemand van wie je houdt overlijdt. We waren gewoon diep verdrietig en dat gemis, die lege plek, dat deed zo zeer. Iedereen die het heeft meegemaakt weet wel waar ik het over heb. En misschien, als je het hebt meegemaakt, herken je deze ervaring ook wel: **[3]** dat je zou willen dat je je overleden moeder of vader of opa of oma zo graag nog één keer, al is het maar even, zou kunnen spreken. 'Kon ik nog maar bij je zijn/Kon ik nog maar even met je delen/Wat zo gewoon lijkt voor zovelen/Zolang het er maar is.' Dat zijn hele gewone reacties, als je iemand kwijtraakt. Dat kun je allemaal verwachten.

Er was één reactie die ik niet had zien aankomen, iets vreemds. Ik herinner me dat ik ergens in die eerste dagen al ervan doordrongen werd dat ik, dat wij door dit verlies van, zeg maar, iemand die vooropging, een nieuwe verantwoordelijkheid voor elkaar en voor onszelf kregen **[4]** – en dat we er aan toe waren om die verantwoordelijkheid te dragen. Dat besef, dat kwam van binnen uit, dat was er gewoon op een gegeven moment. Ik kon er niks aan doen. Maar ik vond het wel een wonderlijke reactie: hoe kom je erbij om kracht te ervaren als het verlies zo groot is? Toch heb ik in de jaren daarna meer dan eens gehoord van anderen, dat ze het herkenden: een besef van nieuwe, grotere verantwoordelijkheid na het verlies van, zeg maar, iemand die vooropging – en dat het goed is, dat je mag opstaan en dit op je schouders nemen.

Hemelvaart heeft zo z'n overeenkomsten met het verliezen van iemand van wie je houdt. Een begrafenis was het natuurlijk niet, eerder het omgekeerde: een terhemelbestelling. Maar het verdriet is er wel, en het gemis: hoe moet je nu verder zonder Jezus? Maar zoals Lucas het vertelt lees je niets van zulke reacties. Wat je ziet is dat ze blij zijn, de leerlingen die er bij waren. 'Ze keerden in grote vreugde terug naar Jeruzalem.' Ze brachten Jezus hulde en ze loofden God. Hoe kan dat, dat je zo blij bent met hemelvaart? Hoe kun je blij zijn met hemelvaart? Ik was bezig met die vraag, toen ik me die ervaring na het overlijden van mijn vader herinnerde – en ik zie natuurlijk de honderd verschillen, maar ik was benieuwd of er niet toch een raakvlak kan zijn. Maar dat is een open vraag en het is goed om te beginnen met het verhaal te volgen: hoe worden ze voorbereid op Jezus' vertrek? En dan: wat gebeurt er precies op de dag dat Jezus weggaat? En dan: hoe kunnen de leerlingen dan blij zijn met hemelvaart?

1. **[5]** Het begint natuurlijk niet met vreugde. Het begon met diep verdriet. Het overlijden van Jezus, van hun vriend, van hun broer, van hun God, was intens geweest en pijnlijk, inderdaad alsof er een zwaard door je hart gaat. Die namiddag, op Goede Vrijdag, hadden ze Hem begraven, nadat er aan zijn lijden een eind was gekomen. Maar voor hun was het gemis pas begonnen. Het zal hun vergaan zijn zoals het ons allemaal vergaat: eerst kun je het niet geloven, zoek je naar mogelijkheden om de klok terug te draaien: het was maar een droom, een nachtmerrie. Maar telkens als je wakker wordt is er het gemis als een steek in je binnenste. Wij kunnen met onze kennis achteraf afstand houden, alsof hun verdriet overbodig is. Maar waren wij er toen bij geweest, dan had het ons net zo geraakt.

Toen hoorden ze dat Hij weer leefde. Wat denk je dan, als mens? Dan denk je: ze kunnen me nog meer vertellen. Maar als je dan het lege graf ziet en de hoofddoeken netjes aan de kant, wat moet je dan? Volgens mij weet je niet meer wat je moet denken. Dus gunt Christus hen hun 'nog één keer': Hij laat zichzelf zien aan zijn leerlingen. Uit de rest van de Bijbel weten we dat het zelfs meer dan één keer is geweest, maar Lucas focust op die ene ontmoeting op die allereerste dag. De Heer staat opeens in hun midden, zoals Hij zolang het middelpunt was geweest, en zei wat altijd al zijn boodschap was geweest: vrede zij met jullie. Maar zij konden hun ogen niet geloven. Hun brein komt met een noodoplossing: het is een spook, een geestverschijning.

[6] Dan laat de Heer hun zijn handen zien, en raakt ze aan. Hij is het echt en eet met ze. Opnieuw: met de kennis achteraf zijn dat berichten die zomaar langs je heengaan. Jaja, de Heer moest nu eenmaal fysiek opstaan, klaar. Maar dat de Heer dat moest, dat had behalve Hijzelf op dat moment niemand begrepen. Het is natuurlijk ook veel gemakkelijker om te geloven in vage idealen en een god die veilig op een afstandje in de hemel zit. Maar dat je zonet nog doodgewaande God in vlees en bloed weer voor je staat – dat is te concreet om waar te zijn.

Dan legt de Heer de basis onder het blij zijn met hemelvaart: Hij gaat met ze bijbellezen. Nou ja, Hij herinnert ze eraan dat ze dat al drie jaar lang samen hebben gedaan en dat het onderhand tijd wordt dat hun ogen opengaan. Hij laat ze zien dat in zijn dood en opstaan alle lijnen samenkomen, de lijn van schepping, zondeval en herstel, de lijn van Abraham, Isaak en Jakob, de lijn van Exodus en intocht, de lijn van profeet, priester en koning, de lijn van ballingschap en nieuw begin. Maar weet je, als al die lijnen in Christus samenkomen – dan blijkt het allemaal echt waar te zijn. We hebben niet voor niets geloofd dat we de hand van God hebben gezien in wat er al die eeuwen door gebeurd is met Israël en met de wereld. Hij bevestigt: **[7]** het is goed.

En nu wil Christus voorkomen dat dat besef, dat die kennis ooit nog weer ondersneeuwt. 'Jullie zullen hiervan getuigenis afleggen, te beginnen in Jeruzalem.' Dit moet de hele wereld weten: dat er echt waar een doorgaande lijn zit in de hele geschiedenis van hemel en aarde en dat Jezus Christus degene is bij wie alle lijnen samenkomen. En om dat te bezegelen zal God met het geven van zijn Geest straks in Jeruzalem, al zijn beloften inlossen.

Hoe kun je blij zijn met hemelvaart? Als je langzaam maar zeker doorkrijgt wat de betekenis van hemelvaart is: in Christus vindt de geschiedenis van hemel en aarde z'n vervulling, met Hem begint Gods nieuwe schepping. Zijn hemelvaart is niet het einde van Gods aandacht voor de aarde. Integendeel: dat Hij als nieuwe mens naar God gaat, laat zien dat er niets meer tussen God en ons in kan komen.

2. **[8]** Het mooie is dat die grote lijnen ook werkelijk samenkomen op de dag van hemelvaart. 'Hij nam hen mee de stad uit, tot bij Betanië.' Ik moet nog een keer een Israëlreis maken, dat is er nog nooit van gekomen, ondanks alle leuke aanbiedingen die christelijke reisorganisaties in ruil voor wat reclame aan voorgangers doen. Dus heb ik dit van horen zeggen, maar er schijnt een weg gelopen te hebben vanaf de stadspoort vlakbij de tempel naar beneden het Kidrondal in en dan weer omhoog, de helling van de Olijfberg op. Een paar honderd meter buiten de oude stadsmuur krijg je een splitsing, de afslag Betanië. Daar brengt de Heer zijn leerlingen heen. Wat gaat Hij doen? Slaat Hij linksaf, terug naar Jericho en verder, terug naar zijn familie in het Noorden? Gaat Hij naar rechts, naar zijn goede vrienden in Betanië? Maar Hij kiest de derde weg: hemelvaart. In Hem was dertig jaar eerder God naar ons toe gekomen, een mensenzoon, een echte vriend. Nu gaan in Hem wij naar God toe. Vader en Zoon, hemel en aarde: een eeuwige gouden band.

[9] En als Hij dan gaat, dan gaat Hij zegenend. Opnieuw: let op de details. Lucas is z'n boek begonnen met de geschiedenis van de aankondiging van de geboorte van de voorloper van Jezus, van de geboorte van Johannes de Doper. Die z'n vader was Zacharias en Zacharias was een priester en Zacharias was aan de beurt om in de tempel te offeren en aansluitend het volk te zegenen. Maar Zacharias had in de tempel een gezant van God ontmoet met de boodschap dat hij hoogbejaard als hij was een zoontje zou krijgen. Zacharias kon het niet geloven en toen had die engel hem het zwijgen opgelegd. Gevolg: geen zegen. Dat was inmiddels dertig jaar geleden, maar het was in al z'n beperktheid een symbool geweest van wat er ging gebeuren: als Christus komt, kan God het verder zonder tempel stellen en zonder priesters. Omdat wat symbolisch is weg kan als de werkelijkheid

komt. En Jezus was het echte offerlam geworden, en nu is Hij het die Gods zegen uitdeelt, direct, zonder intermediair.

Die zegen is een kus van God. Ik ben wat bang dat we in onze cultuur zover ontwikkeld zijn dat we niet meer ontvankelijk zijn voor die zegen, of voor een zegen in het algemeen. Ik bedoel: we hebben onze wereld opgedeeld in feiten en meningen, in objectief en subjectief, in wat er is en wat je voelt. Het mooie van een zegen is dat die buiten beide categorieën valt, net zo als eigenlijk een belofte. Aan de ene kant: je kunt een zegen niet meten of wegen. Aan de andere kant: een zegen is ook even wat meer dan het delen van een goed gevoel. Als Christus zegenend naar de Vader gaat, dan betekent dat: Ik geef je vrede, Ik geef je liefde, Ik blijf je nabij. Met die zegen, met die belofte, maakt Jezus eigenlijk een nieuwe werkelijkheid. Een kus van God. En het is goed om dat door te hebben, als je je afvraagt hoe je blij kunt zijn met hemelvaart. Want dit is wat die zegen zegt: de Heer blijft bij je, beloofd is beloofd. **[10]** God zegent je: nu kun je de nieuwe situatie aan.

Moet ik het nog hebben over de hemelvaart zelf, over wat dat wel of niet inhoudt? Ik wilde het eigenlijk niet doen, omdat je dan zo snel in de verdediging schiet en meer gaat invullen dat nodig is. Misschien is het toch goed om iets te zeggen, omdat er zoveel vooroordelen zijn. Wat je op mag vallen is hoe terughoudend Lucas erover vertelt. Natuurlijk is hij van plan er iets uitgebreider op terug te komen in het vervolg op zijn evangelie, in het bijbelboek Handelingen, maar ook in dat boek houdt hij het beknopt. Geen lucht vol engelen met bazuinen, geen visioenen van een geopende hemelpoort en een jakobs ladder daarnaartoe. Als het in die cultuur al op de een of andere manier normaal gevonden werd dat de goden zo tussen hemel en aarde reisden, dan doet Lucas niet echt zijn best daar bij aan te sluiten. Wat hij beschrijft is wat ze meemaakten: de Heer zegende hen en verdween naar boven, in de nevel. Niet meer en niet minder.

3. **[11]** Hoe kun je blij zijn met hemelvaart? Allereerst: als je ontdekt wat de betekenis van hemelvaart is: in Christus vindt de geschiedenis van hemel en aarde z'n vervulling, met Hem begint Gods nieuwe schepping. Vervolgens: als je ziet hoe Hij gaat, al zegenend: en die zegen, die mag je bijblijven. En dus: 'Ze brachten hem hulde en keerden in grote vreugde terug naar Jeruzalem, waar ze voortdurend in de tempel waren en God loofden.' Die hulde betekent: ze erkennen hun Heer en redder als de vervulling van Gods oude plannen en het begin van de nieuwe schepping. Ze knielen, diep doordrongen van wat er daar gebeurt. En dat loven van God, dat is hun antwoord op de zegen die ze gekregen hebben. Zo is de cirkel rond: Christus' zegenende handen boven ons, onze lovende handen naar Hem toe gericht. Zo keerden ze in grote vreugde terug naar Jeruzalem.

De hemelvaart van de Heer is niet te vergelijken met het overlijden van iemand van wie je houdt. Er zijn wel raakvlakken. Als je iemand moet missen, zou je zo graag nog één keer horen dat het goed is. De Heer heeft ons na zijn opstaan opgezocht en nam de tijd om ons mee te nemen: het is goed, in dit geval: meer dan goed. En het mooie is: kennelijk is het voor Hem net zo belangrijk als voor ons, dat wij dat goed weten. Zo zorgt Hij ervoor dat wij ervan doordrongen raken dat we inderdaad mogen opstaan en de wereld ingaan met een nieuwe verantwoordelijkheid voor onszelf en voor elkaar en voor de wereld. Het besef dat onze Heer ons niet aan ons lot overlaat, maar ons vraagt die nieuwe verantwoordelijkheid onder zijn zegen op ons te nemen: volgens mij is dat wel degelijk iets waar je blij mee mag zijn. Zo mag je blij zijn met hemelvaart: de Heer schakelt mij in in zijn plannen.

Natuurlijk is het zo dat jij en ik daarvoor zijn Geest hard nodig hebben. De Heer heeft nog één keer beloofd dat Hij gaat komen, dat ze op zijn Geest mogen wachten in Jeruzalem, en onderhand hebben de leerlingen geen reden meer om te twijfelen. En inderdaad is het de Geest die ons alles gaat geven wat we nodig hebben om onze nieuwe verantwoordelijkheid op ons te nemen, om elke dag een nieuw leven te beginnen. Maar deze keer is het niet zo dat de leerlingen angstig wegkruipen totdat de Heer zijn beloften vervuld. Nog voor de Geest wordt uitgestort zijn ze al blij met hemelvaart: 'Ze brachten hem hulde en keerden in grote vreugde terug naar Jeruzalem, waar ze voortdurend in de tempel waren en God loofden.' Laat de Geest maar komen: we zijn er klaar voor.

En wij? Ik denk dat hemelvaart nog steeds betekent dat de Heer ook ons zijn vertrouwen geeft en grote verantwoordelijkheden. Ook wij kennen de plannen van God, en dat Hij in Christus werkelijk opnieuw is begonnen. Ook wij delen in de zegen van Christus de overwinnaar, zijn handen zegenen je vandaag nog steeds. Ik weet het, je maakt genoeg momenten mee, dat je denkt dat je niet verder kunt. Ik ga dat niet ontkennen. Maar zou het soms niet kunnen zijn dat God meer in je ziet dan jijzelf? Nee, geen geintjes: het gaat niet zonder de Geest, zonder de zegen van God-in-persoon. Ik weet het. Maar denk nog eens terug aan het begin: wij waren prinsessen en koninginnen, bedoeld om namens God deze schepping een paradijs te houden en nog mooier te maken. Met Christus is God opnieuw begonnen, met hemelvaart is het contact, de eenheid, tussen hemel en aarde niet verbroken, maar juist hersteld. Wordt je hart daar niet licht van en zet het je niet aan om je verantwoordelijkheid op je te nemen?

Hoe doe je dat dan, je verantwoordelijkheid als mens-onder-God weer op je nemen? Heel gewoon: wees er op uit om God te loven in je leven. Laat jouw lof je antwoord op zijn zegen zijn. En

met loven bedoel ik meer dan een mooi lied meezingen. Zorg voor de wereld is ook God loven: dat je erkent dat het zijn schepping is en dat jij de verantwoordelijkheid hebt om het iets moois te maken – tot glorie van God. Zorg voor de mensen om je heen is ook God loven: dat je erkent dat zij Gods beeld dragen en dat jij eraan bij mag dragen dat ze dat zijn. En zorg voor jezelf is ook God loven: dat je het serieus neemt dat God iets en je ziet en iets met je kan. Blij zijn met hemelvaart: want nu mag jij op aarde zoon van God, dochter van God zijn.

Amen.